УДК 94 (477.43/.44) “1917/1920”

Олександр Вітюк

МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ НА ПОДІЛЛІ В ДОБУ УКРАЇНСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ (1917–1920): ІСТОРІОГРАФІЯ ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТ.

У статті розглянуто та проаналізовано історіографію першої половини ХХ ст. про діяльність органів місцевого самоврядування на Поділлі в добу Української революції (1917–1920 рр.). Чітко вивчено та дано оцінку науковій спадщині різних поколінь українських та радянських істориків, вчених діаспори. Доведено, що органи місцевого самоврядування на Поділлі в даний історичний період спеціально не досліджувались та не вивчались, а згадувались лише в контексті загальної історії.

Ключові слова: міська дума, управа, ради, губернська рада, обов’язкова постанова.

Актуальність вказаної теми базується на тому, в процесі опрацювання було враховано те, що для глибокого аналізу подій, які відбувались за надзвичайно складних обставин української національної історії – Української революції – постала необхідність вивчення наукової спадщини різних поколінь українських та радянських істориків.

Для об’єктивного та неупередженого дослідження формування та функціонування органів місцевого самоврядування на Поділлі, проведено історіографічну реконструкцію історичної науки, враховуючи історичні напрацювання вчених діаспори, дослідників радянського періоду. Лише після узагальнення їх досягнень, буде визначене коло невирішених питань, що посприяють розв’язань поставлених завдань.

Наукова новизна полягає у тому, що в статті уперше в українській історіографії зроблено спробу комплексного вивчення та дослідження питань, пов’язаних із процесами формування, розвитку та практичної діяльності органів місцевого самоврядування на Поділлі доби Української революції.

Доведено, що більша частина опублікованих праць вітчизняних істориків та учених діаспори стосувалась фрагментарного вивчення діяльності органів місцевого самоврядування на Поділлі.

Об’єктом дослідження є праці та історичні напрацювання вчених діаспори та дослідників радянського періоду першої половини ХХ ст.

Предмет дослідження – особливості функціонування органів місцевого самоврядування на Поділлі, форми та методи їхньої діяльності доби Української революції 1917–1920 рр., що окреслені у радянській історіографії та історичному доробку вчених діаспори першої половини ХХ ст.

Основна мета публікації полягає в тому, щоб на основі здобутків історіографії дослідити й проаналізувати становлення, розвиток та особливості місцевого самоврядування на Поділлі доби Української революції.

Завдання дослідження ґрунтується на вивченні та аналізі наукової спадщини радянських науковців та вчених діаспори першої половини ХХ ст. та їх вплив на подальший розвиток історіографії з даної проблематики.

У першій половині ХХ ст. історичні праці створені під впливом революційних подій в Україні і містять частково матеріал про функціонування органів місцевого самоврядування на Поділлі. Публікації праць в даний період історії Української революції, в яких розглянуто питання діяльності місцевого самоврядування були обмежені цензурою радянської ідеології.

Аналізуючи історіографію цього періоду доцільно наголосити на тому, що вона базувалася на дослідженнях історії місцевого самоврядування науковців Російської імперії початку ХХ ст., які у своїх працях розглядали його як необхідне явище в суспільстві. Зокрема, такі спроби висвітлити різні аспекти налагодження місцевого самоврядування в умовах самодержавства здійснили у своїх публікаціях російські дослідники тієї доби Б. Веселовський [1–2], Є. Звягінцев [3–4] та ін. Ці автори насамперед характеризували здебільшого теоретичні питання становлення системи міського самоврядування та правові аспекти регулювання його діяльності. Так, у праці “Земство и земская реформа” Б. Веселовський зазначав, що “при кріпосному праві, до 60-х років минулого століття, Росія керувалася цілком чиновниками і поміщиками, яких Микола І називав своїми поліцмейстерами ... Недосконалість такого управління і таких порядків ставала все зрозумілішою в силу того, як життя розвивалося і російська держава повинна була рівнятись на інші цивілізовані

держави ... Доводилося думати, як поліпшити це управління. І вже на початку XIX століття уряд став складати різні проекти, як виправити справи місцевого управління ... Складалися таємно різні проекти, як би послабити гніт кріпосного права, однак боялися чинити рішуче – побоюючись повстання селян, боялися зашкодити й інтересам поміщиків. Але життя зробило свої корективи і врешті-решт довелося відмовитися від кріпосного права (реформа 19 лютого 1861). Водночас було поставлено і питання про поліпшення управління на місцях. За кріпосного права не можна було поліпшити місцеве управління; скасування ж кріпосного права відразу порушило питання про таке поліпшення" [2, с. 32]. Зазначений вислів історика доводить, що реформа місцевого самоврядування зароджувалась далеко за межами російської революції 1917 р. Революційні події стали яскравим поштовхом до дій, населення відчуло, що може якимось чином вплинути на управління. Участь населення у справах місцевого самоврядування заклало підґрунття до демократичних прав і свобод територіальних громад регіону.

Загалом на початку XX ст. не опубліковано жодної узагальнюючої наукової праці з історії органів місцевого самоврядування, зокрема міських дум та міських управ. Вони вивчалися в контексті загальної історії Російської імперії і переважно однобічно та поверхово. Проте започаткована тоді історіографія проблеми стала підґрунтям для її подальших досліджень.

Революційні події 1917 року, поява нових форм організації місцевого самоврядування в містах, містечках і селах України за умов народжуваної демократії викликали потребу в їх науковому і політичному обґрунтуванні та популяризації. Тому з початку 1917 р. з'явилася низка книг, брошур, статей, присвячених різним аспектам історії, становленню і розбудові місцевого самоуправління в регіонах країни. З-поміж таких видань заслуговує уваги праця В. Короліва "Про народне самоврядування", видана на початку 1917 р. У ній автор обґрунтовує необхідність запровадження самоврядування для перебудови підвалин громадського життя, оскільки "…у чиновницькій, як то кажуть, бюрократичній державі не могло бути гарних умов для розвитку місцевого самоврядування" [5, с. 6]. Це власне була одна з перших праць дослідників цього періоду, яка присвячена історії створення органів місцевого самоврядування, значна увага в якій приділена народним управам (земствам). Дослідник уперше згадав та наголосив на понятті "сільське самоврядування", зазначаючи, що "за часів "епохи великих реформ", коли від скасування кріпацтва треба було перебудувати підвалини громадського життя, в російській державі було засновано селянське станове самоврядування. Всі власники будинків сільської громади становили сільський схід, якому доручалися справи громадського землеволодіння та господарства (харчова допомога, підтримка шкіл та церков, варта на селі)" [5, с. 16].

Ще одна праця вказаного періоду П. Гронського "Децетрализация и самоуправление" [6], у якій зазначено, що необхідною умовою належного функціонування органів місцевого самоврядування є їхня незалежність у своїй компетенції від впливу центральної державної влади. На жаль, органи місцевого самоврядування цього періоду були під безпосереднім впливом центральних органів влади, які намагались нав'язати певним чином свою політику та виконання поставлених завдань. Дослідник у своїй праці вказав на те, що самоуправління може бути лише там, де управління здійснюється почесними громадянами суспільства [6, с. 13]. При формуванні органів місцевого самоврядування цей фактор мав велике значення, особливо для територіальних громад, де, насамперед, такі органи здійснювали свої владні повноваження. У такому ж контексті трактує діяльність місцевого самоврядування В. Веселовський у брошурі "Самоуправление и демократия" (1917) [1]. На думку автора, розвиток місцевого самоврядування є основою побудови демократичного ладу. В цьому плані вартують уваги публікації І. Аннанова [7], Л. Баха [8–9], у яких розглядається і аналізується проведення міської реформи та самоуправління, проекти законів про міські вибори, як основи організації міського самоврядування

Методологічні, теоретичні і практичні аспекти розбудови самоврядування на місцях заклали своїми працями діячі та ідеологи Української революції М. Грушевський, В. Винниченко, Д. Дорошенко, І. Мазепа та інші. Зокрема, аналіз розвитку місцевого самоврядування в загальному контексті історії України М. Грушевський провів у книзі "Вільна Україна" (1917) [10], В. Винниченко – у відомому виданні "Відродження нації. Історія Української революції" (1920) [11], І. Мазепа – у праці "Україна в огні і бурі революції (1917–1921)" [12], що й сформувало національні засади в історіографії проблеми.

Розбудова місцевого самоврядування перебувала також у полі зору більшовицьких лідерів, які прагнули цю структуру влади радянізувати і пристосувати до завдань режиму. Цій проблемі присвятила працю Є. Бош "Национальное правительство и Советская власть на Украине" (1919 р.) [13], яка відкидала засади місцевого самоврядування урядів Української революції й обґрунтовувала необхідність більшовизації самоуправління. О. Луначарський у статті "Муниципальная политика", що була надрукована 15 жовтня 1917 р. у першому (і останньому)

номері журналу "Город и земство", що видавався більшовиками, писав про Ради робітничих, селянських і солдатських депутатів: "Намагаються показати справу так, нібито муніципалітети є конкурентами Рад ... яка нісенітниця! Ради дають земству світло самоуправління, Ради захищають їх існування ... Ради і самоуправління повинні доповнювати один одного, розподіливши сфери діяльності: політичну закріпити за Радами, господарську і культурну за самоуправліннями" [14, с. 3]. У цьому ж журналі П. Стучка стверджував, що демократичні міські думи і демократичні земства є нижчими ланками місцевої влади як економічної, так і політичної та адміністративної [15, с. 7].

Отже, в добу Української революції 1917–1921 рр. хоча не було здійснено солідних наукових досліджень феномену народження нових форм розвитку місцевого самоврядування, зокрема й на Поділлі, проте названі основні публікації з цієї проблеми стали важливим джерелом для подальших історичних досліджень цього суспільного явища й закладали підвалини розвитку його історіографії.

У 20–30-ті роки XX ст. радянська історична наука мало цікавилася проблемами розвитку місцевого самоврядування, особливо доби Української революції, прагнула замовчати надбання в цьому контексті урядів УЦР, Української держави та Директорії УНР. Проте у цей період вийшла друком у 1928 рр. монографія відомого дослідника міст Російської імперії Л. Веліхова "Основы городского хозяйства" [16], яка стала настільною книгою для представників міської влади. У цьому виданні було зібрано та накопичено значний фактичний матеріал, дано декілька теоретичних висновків щодо розвитку міського самоврядування, зокрема в початковий період Української революції 1917–1921 рр.

І. Вологодцев у праці "Особенности развития городов Украины" (1930) [17] наводив досить цікаві статистичні дані щодо організації господарства, благоустрою, розвитку транспорту, водогону та інших напрямків життєдіяльності міст і містечок України та ролі в цьому процесі місцевого самоврядування, зокрема в період революції 1917–1921 рр. Водночас тоді ж з'явилися перші публікації з історії самоврядування в роки Української революції в подільському регіоні. Маємо на увазі працю Н. Тарногродського "Возникновение и первые шаги большевистской организации на Подолии" (1923) [18].

Загалом радянські історики упродовж 1920–1930-х рр., ігноруючи і замовчуючи здобутки Української революції в організації громадської влади на місцях, лише започатковували дослідження становлення більшовицького самоврядування в регіонах України.

Натомість по-справжньому зрушили з місця проблему в контексті об'єктивного історичного осмислення розвитку різних форм розвитку самоуправління у містах і селах доби визвольних змагань в Україні 1917–1921 рр. науковці західної української еміграції. Безперечно, частина з них були безпосередніми учасниками Української революції 1917–1921 рр. та творцями й будівничими місцевого самоврядування. Серед таких доробків необхідно відзначити праці провідників українського національно-визвольного руху П. Христюка [19–22], В. Винниченка [23], І. Мазепи [24–26], М. Шаповала [27–30], Н. Григоріїва [33–34] та інших. Важливою для вивчення та аналізу є праця цього періоду Д. Дорошенка "Історія України 1917–1923 рр." [31–32], перший том якої присвячений Українській Центральній Раді, а другий – Українській гетьманській державі (до речі II том дослідник видав першим, лише через 2 роки у світ вийшов I том). Д. Дорошенко значну увагу присвятив діяльності гетьманської адміністрації в регіонах країни; охарактеризував намагання органів місцевого самоврядування Центральної Ради в досягненні стабільного соціально-економічного розвитку в губерніях. Він звернув увагу на утворення Рад робітничих і солдатських депутатів, вказуючи на появу впливових організацій самоврядування у містах. Також було зазначено, що від Подільської губернії до складу Української Центральної Ради на Українському національному конгресі, що відбувся 21 квітня 1917 р., було обрано чотирьох представників від краю – Н. Григоріїва, В. Приходька, П. Ведибіду та М. Любинського [31, с. 70]. Позитивно оцінюючи цю працю Д. Дорошенка, водночас її не можна вважати об'єктивною через те, що один із томів підлягав редагуванню вищим керівництвом Української Держави, хоча за сучасних умов вказане дослідження не втрачає своєї історичної цінності.

Значний інтерес становить фактичний матеріал, викладений у працях української діаспори – Я. Зозулі "Календар історичних подій за лютий 1917 року – березень 1918 року" [35] та О. Доценка "Літопис української революції" [36]. Щодо діяльності етнонаціональних органів місцевого самоврядування необхідно відзначити праці С. Гольдемана [37] та М. Рафеса [38], у яких автори акцентують увагу на впровадженні національно-персональної автономії та значній роботі, проведеній місцевою владою в боротьбі з єврейськими погромами. С. Гольдеман у своєму доробку розкриває процес становлення та функціонування місцевих органів автономії. М. Рафес, який був керівником "Бунду" в Україні у 1918 р., зазначав, зокрема, що "…політика ізоляції єврейських комуністів, які могли надати досвідчених робітників у багаточисленні й близькі до сіл містечка і повітові міста Поділля, призвела до збільшення чисельності органів влади іншими елементами,

відверто контрреволюційними" [38, с. 164]. Стосовно діяльності етнонаціональних органів місцевого самоврядування необхідно зазначити, що на сьогодні про них немає комплексного дослідження, мало вивчені та описані складові політики українських урядів щодо ставлення до них, а тому найменш дослідженим є сам процес створення громадських управ – національних органів місцевого самоврядування.

Зарубіжні українські історики у своїх дослідженнях висвітлювали окремі аспекти Української революції, не заглиблюючись у характеристики місцевих органів влади, хоча фактичний матеріал у їхніх працях присутній та цінний для дослідження та порівняння. До таких дослідників та їх праць варто віднести П. Мірчука [39].

Є. Коновалець у своєму доробку "Причинки до історії Української революції" критикує Українську Центральну Раду, політика якої "замість ладу в краї вводить щораз більшу анархію, яка не тільки виключає організацію війська, але й веде державу до неминучої руїни" [40, с. 5].

На нашу думку, об'єкти досліджувались українськими зарубіжними істориками однобічно, насамперед вивчались події національно-визвольних змагань, боротьба за встановлення влади. Аналізуючи українську зарубіжну історіографію варто відзначити, що важливим її недоліком є недостатня об'єктивність через незабезпеченість документальною базою. Це відповідно і призводило до необґрунтованих та непідтверджених висновків. Зазначена сукупність критичних тверджень свідчить про те, що дослідники зображували події Української революції суб'єктивно. Питання дослідження органів місцевого самоврядування в дослідників не стояло на першому місці і тому згадувалося в контексті історії національно-визвольних змагань українського народу 1917–1921 рр.

Отже, наявна та доступна література 1920–1930-х рр. містить певний фактичний матеріал з історії формування та функціонування органів місцевого самоврядування в регіонах України, зокрема й на Поділлі, досліджуваного періоду.

Лише, починаючи з другої половини 1940-х до кінця 1950-х рр., у радянській історіографії дослідження історії Української революції та місцевого самоврядування на Поділлі характеризується змінами, насамперед, в радянському політичному режимі. Проте саме в цей період відбулось остаточне оформлення в історичній науці заідеологізованого погляду на події Української революції 1917–1921 рр. в Україні. Основним об'єктом досліджень радянських істориків стає діяльність партії більшовиків та її органів самоврядування на місцях, скерована на організацію повстання проти Центральної Ради України та Гетьманату П. Скоропадського, або як його ще називають "антинародного" гетьманського режиму та боротьби більшовицької партії за встановлення радянської влади в Україні. Саме у цей період з'являються дисертаційні дослідження І. Слизького [41], а також публікації І. Пшука [42], П. Костриби [43]. Ці праці насичені фактичним матеріалом, який висвітлював процес становлення радянської влади на Поділлі, боротьби більшовиків проти місцевого самоврядування, народженого у вогні Української революції.

У цей період виходить низка праць, які висвітлювали питання встановлення радянської влади в окремих регіонах, зокрема і на Поділлі. Серед дослідників цього періоду необхідно виокремити Г. Заставенка [44], А. Лихолата [45] та М. Супруненка [46]. У праці Б. Бабія "Місцеві органи державної влади Української РСР в 1917–1920 рр." [47] органи дорадянського міського самоврядування розглядалися винятково в загальному контексті висвітлення революційної боротьби населення за владу Рад.

Отже, у статті проаналізовано історіографічне надбання радянських істориків та вчених діаспори у першій половині XX ст. Об'єктивно оцінено праці, у яких розглянуто питання формування та діяльності органів місцевого самоврядування на Поділлі доби Української революції 1917–1920 рр. Незважаючи на те, що значна частина дослідників радянського періоду провела велику дослідницьку та творчу роботу з вивчення теоретичних проблем формування та функціонування органів місцевого самоврядування у регіоні в зазначений період української історії, на сьогодні немає жодного комплексного дослідження з цієї проблематики. Власне тому і виникла необхідність у проведенні системного аналізу місцевого самоврядування на Поділлі доби Української революції 1917–1920 рр. Відповідно, науково-практична цінність тематики не викликає жодних сумнівів через її недостатню розробленість, а відтак постала необхідність комплексного підходу до її вивчення.

Список використаних джерел

1. Веселовский Б. Б. Самоуправление и демократия / Б. Б. Веселовский. – Пг.: Акц. о-во "Муравей", 1917. – 32 с. 2. Веселовский Б.Б. Земство и земская реформа / Б. Б. Веселовский. – Пг.: Т-во О.Н. Попова, 1918. – 48 с. 3. Звягинцев Е.А. Новый закон о выборах уездных земских гласных: 21 мая 1917 года / Е. А. Звягинцев. – М.: Т-во "Задруга", 1917. – 16 с. 4. Звягинцев Е.А. Новый закон о городских выборах и мелкой городской единице / Е. А. Звягинцев. – М.: Т-во "Задруга", 1917. – 15 с. 5. Королів В.К. Про народне самоврядування (земство) / В. К. Королів. – К.: Друкарня "Час", 1917. – 31 с. 6. Гронский П.П. Децентрализация и самоуправление /

П. П. Гронский. – М.: 2-е издание пересмотренное и дополненое, 1917. – 39 с. 7. Ананов И. Н. Реформа поселкового управления / И. Н. Ананов // Вест. Всероссийского союза городов. – 1917. – № 9. – С. 9–12. 8. Бах Л. А. Новое Городовое положение / Л. А. Бах // Вестник Всероссийского союза городов. – 1917. – № 3. – С. 3–4. 9. Бах Л. А. Совет рабочих депутатов и перевыборы органов местного самоуправления / Л. А. Бах // Вестник Всероссийского союза городов. – 1917. – № 11. – С. 5–6. 10. Грушевський М. С. Вільна Україна: Статті з останніх днів (березень-квітень 1917 р.) / М. С. Грушевський. – К., 1917. – 16 с. 11. Винниченко В. К. Відродження нації: Історія української революції (марець 1917 р. – грудень 1919 р.) / Репр. відтвор. вид. 1920 р. / В. К. Винниченко. – К.: Політвидав України, 1990. – Ч. 1. – 348 с. 12. Мазепа І. П. Україна в огні й бурі революції (1917–1921). – Ч.1. Центральна Рада – Гетьманщина – Директорія / І. П. Мазепа. – Чікаго, Видавництво “Прометей”, 1950. – 210 с. 13. Бош Е. Б. Национальное правительство и Советская власть на Украине / Е. Б. Бош. – М., 1919. – 55 с. 14. Луначарский А.В. Муниципальная политика / А. В. Луначарский // Город и земство. – 1917. – № 1. – С. 3–5. 15. Стучка П.И. Новое Городовое положение / П. И. Стучка // Город и земство. – 1917. – № 1. – С. 7–9. 16. Велихов Л. А. Основы городского хозяйства / Л. А. Велихов. – М.: Гос. изд-во, 1928. – 468 с. 17. Вологодцев И. К. Особенности развития городов Украины / И. К. Вологодцев. – Х., 1930. – Вып. 2. – 205 с. 18. Тарногродский Н. П. Возникновение и первые шаги большевистской организации на Подолии / Н. П. Тарногродский // Летопись революции. – 1923. – № 5. – 212 с. 19. Христюк П. О. Українська революція. Розвідки і матеріали / П. О. Христюк. – Кн. I: Замітки і матеріали до історії Української революції 1917–1920 рр.: – Т. 1. – Нью-Йорк: Видавн. Чарторийських, 1921. – 152 с. 20. Христюк П. О. Українська революція. Розвідки і матеріали / П. О. Христюк. – Кн. II: Замітки і матеріали до історії Української революції 1917–1920 рр.: – Т. 2. – Нью-Йорк: Видавн. Чарторийських, 1921. – 204 с. 21. Христюк П. О. Українська революція. Розвідки і матеріали / П. О. Христюк. – Кн. III: Замітки і матеріали до історії Української революції 1917–1920 рр. – Т. 3. – Нью-Йорк: Видавн. Чарторийських, 1921. – 160 с. 22. Христюк П. О. Українська революція. Розвідки і матеріали / П. О. Христюк. – Кн. IV: Замітки і матеріали до історії Української революції 1917–1920 рр. – Т. 4. – Нью-Йорк: Видавн. Чарторийських, 1922. – 192 с. 23. Винниченко В. К. В. Из истории украинской революции / В. К. Винниченко // Революция на Украине по мемуарам белых / Сост. С. Ф.Алексеев. – М. – Л.: Госиздат, 1930. – С. 277–358. 24. Мазепа І. П. Україна в огні й бурі революції (1917–1921). – Ч.1. Центральна Рада – Гетьманщина – Директорія / І. П. Мазепа. – Чікаго, Видавництво “Прометей”, 1950. – 210 с. 25. Мазепа І. П. Україна в огні й бурі революції (1917–1921). – Ч.2. Кам’янецька доба – Зимовий похід / І. П. Мазепа. – Чікаго, Видавництво “Прометей”, 1951. – 245 с. 26. Мазепа І. П. Україна в огні й бурі революції (1917–1921). – Ч.3. Польсько-Український союз – Кінець збройних змагань УНР / І. П. Мазепа. – Прага, Українське видавництво “Пробоєм”, 1943. – 234 с. 27. Шаповал М. Ю. Революційний соціалізм на Україні / М. Ю. Шаповал. – Відень, 1921. – 256 с. 28. Шаповал М. Ю. Військо і революція / М. Ю. Шаповал. – Прага, Львів, 1923. – 24 с. 29. Шаповал М. Ю. Земельна справа на Україні / М. Ю. Шаповал. – Прага, б/д. 30. Шаповал М. Ю. Занепад УНР / М. Ю. Шаповал. – Прага, 1928. – 42 с. 31. Дорошенко Д. І. Історія України, 1917–1923. В 2-х т. – Т.I: Доба Центральної Ради / Д. І. Дорошенко. – Ужгород, 1932. – 437 с. 32. Дорошенко Д. І. Історія України, 1917–1923. В 2-х т. – Т. II.: Українська гетьманська держава 1918 року / Д. І. Дорошенко. – Ужгород, 1930. – 423 с. 33. Григоріів Н. Я. Петлюрівщина / Н. Я. Григоріів. – Прага, 1925. – 24 с. 34. Григоріів Н. Я. Українська боротьба за державу в роках 1917–1920 / Н. Я. Григоріів. – Скрентон, 1934. – 47 с. 35. Зозуля Я. М. Календар історичних подій за лютий 1917 року – березень 1918 року / Я. М. Зозуля. – Йью-Йорк, 1967. – 112 с. 36. Доценко О. П. Літопис української революції. Матеріали і документи до історії української революції / О. П. Доценко. – Т. 2. Книга 4. – Львів, 1923. – 362 с. 37. Гольдеман С.І. Листи про Україну. Матеріали до історії українсько-жидівських відносин за час революції / С.І. Гольдеман. – Відень, 1921. – 80 с. 38. Рафес М.Г. Два года революции на Украине / М. Г. Рафес. – М.: Государственное издательство, 1920. – 168 с. 39. Мірчук П. Ю. Українсько-московська війна (1917–1919) / П. Ю. Мірчук. – Торонто: Ліга визволення України, 1957. – 80 с. 40. Коновалець Є. М. Причинки до історії Української революції / Є. М. Коновалець. – Прага, 1928. – 39 с. 41. Слизкий И. Ф. Ревкомы и комбеды Подолии в борьбе за установление и упрочение советской власти (1918 – 1919 гг.): автореф. дис. на соискание учёной степени канд. ист. наук / И. Ф. Слизкий. – К., 1953. – 19 с. 42. Пшук І. О. Із історії боротьби за встановлення і зміцнення Радянської влади на Поділлі / І. О. Пшук // Наукові записки Вінницького державного педагогічного інституту. – Вип. 1. – Вінниця, 1948. – С. 36–48. 43. Кострыба П. М. Борьба трудящихся за установление Советской власти на Подолки / П. М. Коструба. – Хмельницкий, 1957. – 67 с. 44. Заставенко Г. Ф. Розгром німецьких інтервентів на Україні в 1918 р. / Г. Ф. Заставенко. – К.: Укрполітвидав, 1948. – 104 с. 45. Лихолат А. В. Розгром націоналістичної контрреволюції на Україні (1917–1922 рр.) / А. В. Лихолат. – К.: Держполітвидав УРСР, 1955. – 662 с. 46. Супруненко М. І. Україна в період іноземної воєнної інтервенції і громадянської війни (1918–1920 рр.) / М. І. Супруненко. – К.: Держполітвидав, 1951. – 344 с. 47. Бабій Б. М. Місцеві органи державної влади УРСР в 1917–1920 рр. / Б. М. Бабій. – К.: Вид-во Акад. наук УРСР, 1956. – 268 с.

Александр Витюк

МЕСТНОЕ САМОУПРАВЛЕНИЕ НА ПОДОЛЬЕ В ПЕРИОД УКРАИНСКОЙ РЕВОЛЮЦИИ (1917–1920): ИСТОРИОГРАФИЯ ПЕРВОЙ ПОЛОВИНЫ XX СТ.

В статье рассмотрено и проанализировано историографию первой половины XX в. о деятельности органов местного самоуправления на Подолье в период Украинской революции (1917–1920 гг.). Четко изучены и дана оценка научному наследию разных поколений украинских и советских историков, ученых диаспоры. Доказано, что органы местного самоуправления на Подолье в данный исторический период специально не исследовались и не изучались, а упоминались лишь в контексте общей истории.

Ключевые слова: городская дума, управа, советы, губернский совет, обязательное постановление.

Olexander Vitiuk

LOCAL GOVERNMENT IN PODOLIA DURING THE UKRAINIAN REVOLUTION (1917–1920): HISTORIOGRAPHY OF FIRST HALF OF THE XX CENTURY.

The article discusses and analyzes the historiography of the first half of the twentieth century on the activities of local governments on the Ukrainian Revolution (1917–1920). Studied and assessed the scientific heritage of different generations of Soviet and Ukrainian historians, scholars of the diaspora. It is proved that the local authorities the in a given historical period is not specifically studied and studied, and mentioned only in the context of shared history.

Key words: City Council, Council, board, council, provincial council, obligatory law.